



11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking in 2006

2

Redactioneel

**Armand De Decker
laat geen sporen na**

4

De cijfers voor 2006

**Belgische bijdrage voor
ontwikkelingssamenwerking
daalt**

8

Evaluatie Belgisch beleid

**Gewogen en te
licht bevonden**

15

Klimaat

17

Vlaamse ontwikkelingssamenwerking

Slecht omkaderd

19

Het Europese Parlement wint

Corona

Dit jaarrapport is een beleidsdocument van de Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging – 11.11.11 vzw

Coördinatie Han Verleyen **Redactie** Rein Antonissen, Karen Depooter, Els Hertogen, Han Verleyen **Eindredactie** Lieve De Meyer **Grafische vormgeving** Yichalal **Foto's** 11.11.11 [p. 13, p. 19], BTC [cover], Tineke D'haese / Oxfam Solidariteit [p. 15, p. 16], Jacques Mevis [p. 7], Dirk Peeters [p. 2, p. 4], Reporters [p. 17], Marnix Vermaercke [p. 8] **Verantwoordelijke uitgever** Bogdan Vanden Berghe, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel

Redactioneel

Minister van Ontwikkelingssamenwerking De Decker heeft weinig sporen nagelaten. Inhoudelijk heeft hij weinig opmerkelijks laten zien sinds hij in 2004 de fakkel overnam van Marc Verwilghen. Op het vlak van de uitgaven scoorde hij al evenmin: als je de schuldkwijtschelding even buiten beschouwing laat, bleef de Belgische ontwikkelingssamenwerking de voorbije jaren gewoon ter plaatse trappelen. Bij het aantreden van deze regering in 2003 haalde de Belgische ontwikkelingssamenwerking – zonder schuldkwijtscheldingsoperaties – 0,38% van het Bruto Nationaal Inkomen. In 2006 strandt ze, opnieuw zonder schuldkwijtschelding, nog eens op... 0,38%. Als we de schuldoperaties toch meetellen – want dat mag van de OESO – ziet het er niet veel beter uit. In 2003 stond er een twijfelachtige maar imposante 0,61% op het scorebord, in 2006 werd dat een even twijfelachtige en veel minder indrukwekkende 0,50%.

De uitdagingen lagen er nochtans bij het aantreden van deze regering. Sinds december 2002 is het engagement om in 2010 eindelijk de 0,7% te halen niet langer een vrijblijvende belofte. Het werd wettelijk vastgelegd, met daarbovenop de verplichting om in een solidariteitsnota uit te leggen hoe het budget stapsgewijs zal worden verhoogd. Wie de beleidsnota's van de minister van Ontwikkelingssamenwerking erop naleest, vindt nauwelijks aanwijzingen hoe de 0,7% er binnen amper drie jaar moet komen. Integendeel, uit de laatste beleidsnota van De Decker werd het groeipad voor 2008 en 2009 zelfs geschrapt. De ministerraad geeft meer duidelijkheid: als het aan deze



Armand De Decker laat geen sporen na

regering ligt, zal het budget voor ontwikkelings-samenwerking de komende jaren slechts stijgen met 5%. Een rekensommetje maakt meteen duidelijk dat het aan dat ritme onmogelijk wordt om de 0,7% te halen, tenzij de regering schaamteloos uit andere vaatjes dan ontwikkelingssamenwerking zou gaan tappen om het budget op te krikken. Eens te meer blijkt dat je met een wet nog geen visie en politieke wil kunt kopen.

Ook institutioneel moest er tijdens de aflopende legislatuur aan de weg getimmerd worden. Het internationale kader waarbinnen instellingen als de ontwikkelingsadministratie DGOS en het operationeel agentschap BTC moeten gedijen, is de voorbije jaren compleet veranderd. Er zijn de Millenniumdoelstellingen voor Ontwikkeling, er zijn de afspraken tussen donoren om hun beleid beter af te stemmen op elkaar en op de ontwikkelingslanden. Ontwikkelingsadministraties moeten dus meer slagkracht krijgen om hierin te kunnen meestappen. In België worden BTC en DGOS steeds minder belangrijke spelers: ze zetten minder dan 60% van de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking om. Dat moet veranderen als de Belgische samenwerking meer wil zijn dan een reeks versnipperde initiatieven van verschillende departementen.

Centraal-Afrika kon wel op de nodige aandacht rekenen. Buitenlandse Zaken heeft hier zijn rol gespeeld. Minister De Decker kreeg een mooie bijrol. Hij wilde die nog even in de verf zetten door op de valreep nog Gemengde Commissies te organiseren in Rwanda, Burundi en Congo. Hoewel het signaal omtrent de samenwerking met België in de drie landen welgekomen was, leek het toch eerder een Belgische verkiezingsstunt van De Decker dan een verzameling weloverwogen, zorgvuldig onderhandelde en gedragen samenwerkingsakkoorden.

Karel De Gucht verdient wel een speciale vermelding voor zijn beleid rond de mijncontracten in Congo. Hij lijkt inmiddels toch overtuigd door het pleidooi van 11.11.11 dat vele mijncontracten dermate onevenwichtig zijn, dat ze bijdragen aan de leegroof van Congo. Hij houdt het nog voorzichtig, maar durft intussen toch luidop te pleiten voor een heronderhandeling van die contracten. 11.11.11 wil nog een stapje verder gaan en pleit voor de oprichting van een onafhankelijke commissie die de contracten onderzoekt en ze desnoods kan verbreken als ze te onrechtvaardig zijn.

We zijn benieuwd wat de nieuwe regering in petto zal hebben voor ontwikkelingssamenwerking en buitenlands beleid. 11.11.11 heeft opnieuw kandidaten aan de tand gevoeld over hun plannen¹. Op het eerste gezicht ziet het er goed uit: alle partijen herbevestigen toch de noodzaak om tegen 2010 0,7% van het BNI aan ontwikkelingssamenwerking te geven. Centraal-Afrika lijkt ook centraal op de agenda te blijven. En iedereen lijkt bereid mee te werken aan meer en betere ontwikkelingssamenwerking.

Belofte maakt schuld, we zullen de politici aan hun woord houden!

Mieke Molemans

¹ De resultaten van die bevraging zijn te raadplegen op www.11.be/verkiezingen



De cijfers voor 2006

Belgische bijdrage voor ontwikkelingssamenwerking daalt

De cijfers

In 2006 besteedde België 0,50% van zijn Bruto Nationaal Inkomen aan ontwikkelingssamenwerking. Daarmee volgt Minister De Decker net het groeipad dat hij uittekende om in 2010 zoals beloofd de 0,7% norm te halen. Maar net als de voorgaande jaren is het voorgedachte uitgavencijfer enkel te danken aan het grote aandeel van schuldkwijtscheldingsoperaties en het aanrekenen van kosten voor de opvang van asielzoekers. De schuldkwijtschelding, vooral voor Irak en Nigeria, is goed voor één vierde van de uitgaven. Een voorzichtige schatting levert zowat 45 miljoen euro op voor opvang van asielzoekers, bijna 3% van de uitgaven. Zonder die uitgaven – die volgens 11.11.11 niet onder het budget ontwikkelingssamenwerking moeten vallen – strandt België in 2006 op een schamele 0,38%.

In 2005 deed ons land het nog ietsje beter: 0,53% als je de uitgaven voor schuldkwijtschelding en op-

vang van asielzoekers meerekent en 0,40% als je die uitgaven buiten beschouwing laat. In 2003 en 2004 schommelde de Belgische ontwikkelingssamenwerking – zonder schuldkwijtschelding en uitgaven voor asielzoekers – ook rond de 0,38%. De voorbije vier jaar is er dus geen vooruitgang geboekt. De volgende regering zal haar best moeten doen: de grote internationale schuldoperaties zijn zo goed als opgebruikt en kunnen dus niet meer worden ingezet om de cijfers jaar na jaar op te smukken. Enkel in 2008 wordt nog een piek verwacht, met een kwijtscheldingsoperatie voor Congo, die goed zou zijn voor ongeveer 270 miljoen euro. Over 'nieuwe' uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking, bijvoorbeeld in het kader van vredesoperaties of terrorismebestrijding, hebben de donoren voorlopig geen eensgezindheid kunnen bereiken. Ze tellen dus niet mee. Er is maar één oplossing voor de volgende regering om het beloofde groeipad te kunnen aanhouden: meer écht geld op tafel leggen.

Schuldkwijtschelding: zeker nodig, maar geen ODA

Van de 47,5 miljard euro die de lidstaten van de Europese Unie in 2006 aan Ontwikkelingssamenwerking besteedden, was bijna 11 miljard euro schuldkwijtschelding. 8 miljard ging naar kwijtschelding voor Nigeria en Irak. Schuldkwijtschelding is nodig en nuttig en ngo's wereldwijd ijveren er al jaren voor. Schuldkwijtschelding is belangrijk voor de politieke en economische geloofwaardigheid van een land. Bovendien is de schuldenlast van vele landen te wijten aan leningen die niet per se zijn aangegaan ten gunste van de bevolking. Sommige van die schulden kwamen tot stand door het verle-

nen van exportkredieten om Europese bedrijven in dergewereldlanden te subsidiëren, soms zelfs onder een militaire dictatuur in het partnerland. Andere leningen werden aangegaan aan onverantwoorde leningsvoorwaarden. Ook daarom is het legitiem om regeringen te bevrijden van schulden die hun voorgangers hebben gemaakt.

Schuldkwijtschelding op zich is dus niet problematisch, wel integendeel. De manier waarop donoren er boekhoudkundig mee omspringen, is dat wel. De schulden zijn op papier nog erg hoog en komen zo in de

boeken terecht, hoewel ze boekhoudkundig nog maar een fractie van het oorspronkelijke bedrag waard zijn. Schuldkwijtscheldingsoperaties blijken in de praktijk bovendien ten koste te gaan van echte samenwerking met de partnerlanden. Zo lijkt de Belgische hulp bijvoorbeeld de voorbije jaren spectaculaire sprongen te hebben gemaakt. In de praktijk is er nauwelijks een euro meer naar het Zuiden gegaan. Ontwikkelingslanden hebben zowel schuldkwijtschelding als meer échte hulp nodig als ze stappen willen zetten om de Millenniumdoelstellingen te halen.

Tabel 1: cijfers voor 2006

	Uitgaven 2005	Uitgaven 2006
Gouvernementele samenwerking DGOS		
Technische samenwerking en beurzen	110.442.779	119.500.000
Financiële samenwerking	22.707.914	29.072.049
Microprojecten	2.507.412	2.500.000
Beheerskosten BTC	23.029.209	19.053.589
Schuldkiwijtschelding/compensatie Delcredere	21.135.111	0
Noodhulp Centraal-Afrika via BTC	0	10.000.000
Niet aan BTC overgedragen projecten	106.141	55.980
Leningen van Staat tot Staat	20.226.866	26.767.703
Totaal directe bilaterale samenwerking	200.155.432	206.949.321
Indirecte samenwerking		
Ngo's (Tot. Progr., Projecten, Sensibilisering)	93.724.186	96.120.350
VVOB	8.028.469	8.400.000
APEFE	7.725.952	7.234.846
Vlaamse Interuniversitaire Raad VLIR	26.805.443	28.327.157
Centre Interuniversitaire fr. CIUF	21.070.394	24.927.496
Wetenschappelijke instellingen (ITG, Tervuren, ECDPM, ...)	11.645.108	12.977.337
Andere	10.586.030	8.912.630
Totaal indirecte samenwerking	179.585.582	186.899.815
Multilaterale samenwerking		
Vrijwillige, toegewezen bijdragen VN (bi-multi)	50.547.592	43.765.147
Vrijwillige bijdragen VN algemeen	29.037.246	29.499.485
Verplichte bijdragen VN	6.634.829	13.965.015
Europees Ontwikkelingsfonds en EIB	103.496.574	104.669.938
Wereldbankgroep /IMF	149.333.333	78.325.000
Multilaterale schulden PPTE	0	7.230.000
Regionale ontwikkelingsbanken	18.379.920	30.870.124
Internationale instellingen buiten VN/WB	12.712.064	21.295.270
Totaal Multilateraal	370.141.558	329.619.978
Belgisch Overlevingsfonds	19.999.607	24.499.960
Overlegstructuren (specifieke administratiekosten)	1.525.128	1.711.280
Lokale ngo's	3.985.541	6.980.296
Internationale ngo's	5.000.000	5.000.000
Rentebonificaties	8.118.449	11.409.718
Sensibilisering (buiten ngo)	7.162.422	8.834.032
Opvang vluchtelingen (op DGOS-budget)	10.206.847	136.906
BIO	27.895.000	19.248.381
Noodhulp en voedselhulp DGOS	17.355.827	15.359.000
TOTAAL DGOS	855.604.835	834.507.353
FOD Buitenlandse Zaken		
Noodhulp / B-fast	905.365	159.392
Humanitaire hulp	11.905.747	22.627.740
Conflictpreventie/preventieve diplomatie	25.954.030	20.427.352
Bijdragen internationale organisaties	9.344.091	9.992.777
Administratiekosten	34.114.459	37.697.031
Totaal Buitenlandse Zaken	82.223.692	90.904.292
Overheidshulp – andere bronnen		
Administratiekosten (FOD Fin.)	741.692	813.253
Terugbetalingen leningen staat tot staat (FOD Fin.)	-32.123.727	-30.153.646
Multilateraal (FOD Fin.)	0	630.906
Andere (FOD Fin.)	3.913.898	31.594.279
Belgisch Aandeel Europese Commissie (buiten EOF)	203.491.395	220.280.000
Delcredere	358.684.000	284.800.000
Andere FOD's (incl. FEDASIL)	43.215.916	64.000.000
Vlaamse Gemeenschap en Vlaams Gewest	30.111.982	32.042.984
Franse Gemeenschap en Waals Gewest	20.516.376	24.000.000
Gedecentraliseerde besturen	13.603.132	14.213.151
Totaal	642.154.754	642.220.928
TOTAAL ODA	1.579.720.349	1.567.632.573

Bron: DGOS

Gezocht: 1,5 miljard euro voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking tegen 2010

De daling in de uitgaven voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking is vooral zichtbaar bij de multilaterale uitgaven van de ontwikkelingsadministratie DGOS, meer bepaald voor de bijdrage aan de Wereldbankgroep en de gedaalde cijfers voor schuldkijschelding. De grootste stijging vinden we terug bij uitgaven voor humanitaire hulp bij Buitenlandse Zaken. Dat is niet verwonderlijk: deze regering besliste bij haar aantreden dat noodhulp en conflictpreventie rechtstreeks onder de bevoegdheid van de minister van Buitenlandse Zaken zouden komen én dat de budgetten zouden stijgen.

Algemeen stellen we vast dat het aandeel van DGOS in de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking steeds verder afkalft. In 2006 was DGOS nog slechts goed voor 53% van de uitgaven. Bij de berekening van het groeipad richting 0,70% waarmee de regering de voorbije jaren graag uitpakte, werd nog steeds uitgegaan van een aandeel voor DGOS van minimaal 60%. Bij de begrotingsronde voor 2007 kondigde de regering aan dat het budget voor DGOS de komende jaren met 5% zou stijgen.

11.11.11 heeft op basis van die gegevens een aantal rekensommen gemaakt om in kaart te brengen wat we de komende jaren mogen verwachten. Als het DGOS-budget slechts met 5% mag stijgen en we gaan ervan uit dat de administratie opnieuw mag instaan voor 60% van het budget, heeft de regering een probleem. Met die stijging haalt DGOS in 2010 slechts 1.104 miljoen euro. Om de 0,7% te halen, zal er in 2010 bijna 2.600 miljoen euro op tafel moeten liggen voor ontwikkelingssamenwerking. Er zijn dus twee mogelijke scenario's: ofwel komt de 0,7% er niet in 2010, ofwel zal de regering naarstig op zoek moeten gaan naar uitgaven die ze kan meetellen als

ontwikkelingssamenwerking. Bovendien wordt dan meer dan de helft van de uitgaven buiten de begroting ontwikkelingssamenwerking gerealiseerd. Dat is verontrustend: een kwaliteitsvolle samenwerking mag geen samenraapsel zijn van internationale bijdragen van verschillende departementen. De ontwikkelingsadministratie DGOS – die met de minister van Ontwikkelingssamenwerking toch verantwoordelijk is voor het uittekenen van het beleid – mag niet zomaar buiten spel worden gezet. Dat leidt tot een incoherent en mogelijk zelfs erg vervuild ontwikkelingsbudget.

Belgische uitgaven in een Europees perspectief

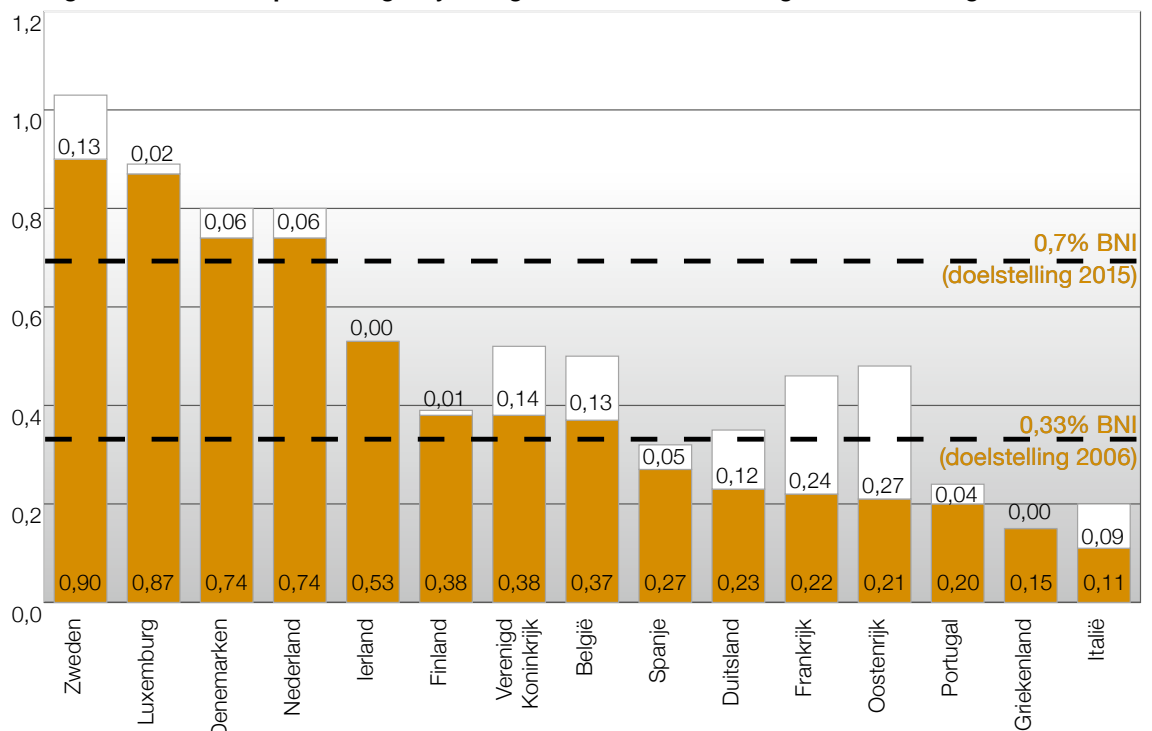
België is niet de enige lidstaat in de Europese Unie die de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking graag aandikt met schuldkijschelding en uitgaven voor de opvang van asielzoekers.

In 2006 zakt ons land naar de achtste plaats in het lijstje met Europese donoren, gerangschikt volgens hun aandeel 'echte hulp'. Ook in het volledige lijstje van de geïndustrialiseerde OESO-landen¹ – waar ook landen als de Verenigde Staten, Canada en Japan in zitten – zakt België van de zesde (in 2005) naar de achtste plaats. Met de 0,50% zit de Belgische regering wel boven het streefdoel van de Europese Unie om in 2006 minimaal 0,33% aan ontwikkelingssamenwerking te besteden.

Uit bovenstaand overzicht blijkt duidelijk dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking flink meewerkt aan het 'opblazen' van de hulp. Enkel Ierland en Finland doen niet mee met de verrekening van schulden en andere 'oneigenlijke' uitgaven. Nederland, Denemarken, Luxemburg en Zweden houden het beperkt. In België gaat het om bijna een vierde van de uitgaven.

¹ De OESO is de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Het Development Assistance Committee of DAC behandelt in de OESO de ontwikkelingssamenwerking, onder meer de uitgaven van de donoren.

Figuur 1. 'Echte' hulp en oneigenlijke uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking in de EU



Bron: CONCORD, Hold the Applause! EU governments risk breaking aid promises, Mei 2007.



De lidstaten van de Europese Unie spendeerden in 2006 samen 47,5 miljard euro aan ontwikkelings-samenwerking, 10,5 miljard daarvan bestond uit schuldverlichting. Van die schuldkwijtscheldings-operatie ging het merendeel naar de kwijtschelding van schulden van Irak en Nigeria.

Stof tot nadenken en tijd voor actie

België blijft net als de meeste andere Europese lidstaten erg creatief met cijfers. Het internationale klimaat was er goed voor: donoren besloten de voorbije jaren tot aanzienlijke schuldkwijtscheldingsoperaties. Die schuldkwijtschelding werd vlot verrekend in de hulpcijfers zodat donoren een goede beurt konden maken. Dat was in België niet anders.

Wie alle mooie beloften van diezelfde donoren op een rij zet, panikeert wel even. Europa belooft in 2015 de 0,7%-norm te halen, België is nog ambitieuzer en mikt op 0,7% in 2010. In 2015 moeten de Millenniumdoelstellingen gerealiseerd zijn: ar-

moede en honger gehalveerd, elk kind naar de basisschool, gelijke kansen voor mannen en vrouwen, kindersterfte verminderen en de gezondheid van moeders verbeteren, aids en malaria bestrijden en werken aan het milieu. De donoren engageerden zich om samen te werken om die doelstellingen te bereiken.

België haalt het niet als de volgende regering niet bereid is om ontzettend veel écht geld op tafel te leggen. De voorbije jaren zijn de uitgaven gestagneerd. De volgende regering zal zich niet kunnen verschuilen achter grote schuldoperaties om het gebrek aan echte uitgaven te vergoelijken, de grootste operaties hebben we immers al gehad. Alle politieke partijen beloven 11.11.11 dat ze voor de 0,7% in 2010 zullen gaan. We rekenen erop. Politici, uw tijd loopt!

Han Verleyen

Goochelen met cijfers: de terugkoopdeal van de Nigeriaanse schuld

Nigeria kreeg in oktober 2005 een schuldkwijtschelding van 13,3 miljard euro op een uitstaande schuld van 23 miljard euro. De belangrijkste schuldeisers waren het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Italië en Duitsland. Maar ook andere Europese landen hebben leningen toegestaan aan Nigeria.

Om die schuldkwijtschelding te krijgen, stemde Nigeria ermee in om een deel van de schuld ook effectief terug te betalen, en wel in twee schijven: 4,7 miljard in 2005 en nog eens 4,4 miljard in 2006. Nigeria betaalde dus 9,1 miljard terug in ruil voor een kwijtschelding van 13,3 miljard euro.

De schuldeisers inden de 9,1 miljard en schreven 11 miljard van de kwijtgeschol-den schulden in als uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking. Sommige donoren vonden dat ze nog eens 2,3 miljard euro in de boeken mochten opnemen als uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking omdat ze Nigeria een korting hadden toegestaan bij het terugkopen van de uitstaande schuld. Ze kwamen overeen dat 1,9 miljard van die korting als ontwikkelingssamenwerking mocht meetellen. Niet alle donoren stapten mee in die redenering. Volgens hen was de hele terugkoopoperatie een puur commerciële actie en

hoorde dat bedrag dus niet thuis in de statistieken voor ontwikkelingssamenwerking. Het ontwikkelingscomité DAC van de OESO had geen pasklare regeltjes klaarliggen om hier uitsluitel te bieden en liet de beslissing om die 'buy back'-som mee te rekenen, over aan de donoren. Ongeveer de helft van de donoren, waaronder ook België, zag hierin een uitgelezen kans om de hulpcijfers nog wat op te krikken. Voor België leverde dat een 'extra uitgave' van 40 miljoen euro op.



Evaluatie Belgisch beleid Gewogen en te licht bevonden

De termijn van Verhofstadt II zit er bijna op. Na de federale verkiezingen van 2003 gingen nagenoeg alle internationale portefeuilles over in blauwe handen. Karel De Gucht (VLD) kreeg Buitenlandse Zaken en eerst was Marc Verwilghen (VLD) een jaar lang minister van Ontwikkelingssamenwerking, opgevolgd door Armand De Decker (MR).

Aan de vooravond van de federale verkiezingen 2007 houdt 11.11.11 een aantal van de beloftes uit het vorige regeerakkoord tegen het licht. Heeft de ministerpost voor ontwikkelingssamenwerking inderdaad geleid tot meer autonomie en betere ontwikkelingssamenwerking? Kunnen de ontwikkelingsadministratie DGOS en het operationeel agentschap BTC andere donoren bijhouden in de nieuwe trends in het denken over ontwikkelingssamenwerking? Hoe staat het ondertussen met de Belgische samenwerking met Centraal-Afrika? En met het beleid ten aanzien van het Midden-Oosten?

1. Institutionele aspecten

Autonomie tegenover Buitenlandse Zaken

Uit het regeerakkoord 2003:

“Voorts zal de begroting ontwikkelings-samenwerking worden geïntegreerd in de begroting Buitenlandse Zaken zonder afbreuk te doen aan het autonoom beheer door de minister van Ontwikkelingssamenwerking”

Naar aanleiding van de verkiezingen in 2003 eiste 11.11.11 een ministerpost voor ontwikkelingssamenwerking in de regering. Die functie was ook het symbool van een grotere autonomie, meer middelen en meer gewicht in de regering. De minister zou er ook alle belang bij hebben dat hij kon terugval-len op een goed functionerende administratie. De Directie Generaal Ontwikkelingssamenwerking of

DGOS voor de beleidsbepaling en de Belgische Technische Coöperatie of BTC voor de operationele taken.

Het is anders uitgedraaid. De ministerpost is er gekomen, maar verder is het op het einde van de legislatuur pover gesteld met de autonomie en de slagkracht van de minister van Ontwikkelingssamenwerking. Door de integratie van de begroting voor Ontwikkelingssamenwerking in de begroting voor Buitenlandse Zaken, verloor de minister van Ontwikkelingssamenwerking het belangrijkste instrument om onafhankelijk een ontwikkelingsbeleid uit te stippelen. Uit de cijfers blijkt dat de minister van Ontwikkelingssamenwerking nog slechts zeggenschap heeft over 53% van de uitgaven voor Ontwikkelingssamenwerking. En zelfs in dat aandeel zitten al uitgaven van andere departementen.

Minister van Ontwikkelingssamenwerking Armand De Decker, en voor hem Marc Verwilghen, hebben er ook nooit een punt van gemaakt om te kunnen bepalen wat er met het budget voor ontwikkelings-samenwerking gebeurt. Op geen enkel moment in de voorbije legislatuur heeft de Noord-Zuidbeweging tekenen gezien van verzet tegen het 'kapen' van ontwikkelingsgeld door andere departementen. Integendeel, Marc Verwilghen liet toe dat uitgaven voor de opvang van asielzoekers werden doorgerekend als uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking en die liepen soms aardig op. In 2003 ging het om 71 miljoen euro, of bijna 10% van de uitgaven van DGOS. In 2004 en 2005 werden die uitgaven teruggebracht tot om en bij de 35 miljoen.

Armand De Decker stelde zijn begroting met plezier ter beschikking van Defensie om bijdragen aan de MONUC-blauwhelmenmissie in Congo te financieren. In de begroting voor 2007 waren die goed voor een kleine 10 miljoen euro. "Want," zo poneerde de minister stellig tijdens het kamerdebat over de begroting 2007, "het is niet omdat iemand een soldatenbaret of een blauwe helm draagt, dat hij geen 'goed werk' kan doen." De nuance dat de perceptie van neutraliteit toch wel belangrijk is wanneer ontwikkelingswerkers in gevoelige conflictsituaties moeten werken, ontgaat hem blijkbaar. En evenmin schijnt hij te vatten dat niet alles wat de mensen ten goede komt, betaald moet worden met geld uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Dit kan de deur openzetten voor misbruiken om militaire uitgaven of uitgaven in het kader van terrorismebestrijding te 'vermommen' als ontwikkelingssamenwerking.

Werking van de administratie: DGOS en BTC

Uit het beheerscontract tussen de BTC en de Belgische staat:

"BTC verwezenlijkt haar taken van openbare dienst met inachtneming van het concept partnerschap en van de Verklaring van Parijs (...)"

De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft zich op institutioneel vlak aarzelend achter het nieuwe hulpparadigma dat momenteel opgang maakt, geschaard. Daarin staan samenwerking met andere donoren en afstemming van de ontwikkelingssamenwerking op processen in het partnerland centraal. Het wettelijk en institutioneel kader van de Belgische samenwerking werd aangepast om tegemoet te komen aan de eisen van vandaag. Het derde beheerscontract tussen de BTC en de Belgische staat maakt het in theorie mogelijk om de uitvoering van programma's en projecten over te laten aan het partnerland. Het is ook mogelijk om het beheer van middelen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking over te laten aan een andere donor of om zelf het beheer van de middelen van diverse donoren op te nemen (*basket funding*). Verder heeft de minister van Ontwikkelingssamenwerking de richt-

lijn gegeven om zich per partnerland te beperken tot maximum twee sectoren uit het prioriteitenlijstje in de wet, met een uitzondering voor Burundi, Congo en Rwanda.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft verder interne richtlijnen opgesteld om te beslissen of landen in aanmerking kunnen komen voor algemene of sectoriële budgetsteun. Ook hier is er wetmatig het een en ander veranderd, waardoor het nu de minister van Ontwikkelingssamenwerking is die beslist om al dan niet budgetsteun te geven. Vroeger moest dat nog via de minister van Begroting passeren. De Inspecteur van Financiën blijft wel nauwgezet opvolgen wat er gebeurt, maar is soepeler geworden omdat er duidelijke criteria zijn afgesproken om al dan niet met budgetsteun te werken. 18% van de begroting van DGOS is nu voorzien voor budgetsteun.

In de praktijk loopt het nog niet echt vlot. De relaties tussen BTC en DGOS blijven moeizaam. DGOS, dat toch moet instaan voor de beleidsbepaling, is daartoe onvoldoende uitgerust. Deskundigen verdwijnen en worden niet vervangen. DGOS werd in 2006 ook onthoofd: de benoeming van Martine Van Dooren werd ongedaan gemaakt. Buitenlandse Zaken trekt het deken naar zich toe als het gaat over het thema 'Goed Bestuur'. Dat bleek nog maar eens bij de organisatie van de grootse conferentie hierrond in het voorjaar van 2007. Een steeds groter deel van de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking wordt buiten het departement Ontwikkelingssamenwerking gerealiseerd.

Ook van op het terrein komt er kritiek. Het kader in Brussel mag dan wel verbeterd zijn, met de autonomie op het terrein is het nog altijd pover gesteld en het gaat van kwaad naar erger. Te veel beslissingen, zowel inhoudelijk als financieel, moeten in Brussel bekrachtigd worden. 'Afstemmen' op het beleid van het partnerland, wordt zo wel erg moeilijk.

Synergie met indirecte actoren

De overheid wil graag meer synergie tussen de indirecte actoren van ontwikkelingssamenwerking. 11.11.11 meent dat er op sommige domeinen wel synergie tussen de indirecte actoren en de administratie en de overheid mogelijk is, op voorwaarde dat er sprake is van een volwaardig overleg. 11.11.11 stelt vast dat het overleg tussen de administratie en de ngo's zich te zeer verengt tot de praktische regelgeving in verband met subsidies. Andere, meer beleidsmatige onderwerpen komen te versnipperd of te oppervlakkig aan bod. De voorbije jaren was er nauwelijks of geen contact met minister van Ontwikkelingssamenwerking De Decker.

De regelgeving voor ngo's is intussen wel hervormd. Er zijn drie nieuwe KB's tot stand gekomen. Die hebben alvast de intentie om de ngo's in staat te stellen de kwaliteit van hun bijdragen aan de ontwikkelingssamenwerking verder uit te bouwen.

Centraal in de hervorming staat een grotere verantwoordelijkheid voor de ngo's om resultaatgericht te gaan werken. "The proof of the pudding will be in the eating": het nieuwe kader kan werken, als de overheid het niet gebruikt om de NGO's nog strakkere richtlijnen op te leggen.

2. De kwaliteit van de ontwikkelingssamenwerking

Uit het regeerakkoord van 2003:

"Om de armoede in de wereld te bestrijden en bij te dragen tot een duurzame ontwikkeling van de aarde, zal de Belgische regering een ambitieus beleid van ontwikkelingssamenwerking voeren. Dat beleid zal steunen op de internationaal afgesproken doelstellingen zoals o.m. vastgelegd in de VN-Millenniumverklaring, de slotconclusies van de conferenties van Johannesburg en Monterey en de OESO/DAC-richtlijnen."

¹ FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Verslag voor het parlement over de actie die België onderneemt met het oog op de verwezenlijking van de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen, oktober 2006

Millenniumdoelstellingen

Het internationale kader voor ontwikkelingssamenwerking is de voorbije jaren flink veranderd. Allereerst zijn er de Millenniumdoelstellingen voor Ontwikkeling (MDG's). De donoren hebben zich geëngageerd om tegen 2015 de armoede in de wereld te halveren, de moeder- en kindersterfte te verminderen, gelijke kansen te bieden aan mannen en vrouwen en elk kind basisonderwijs te geven. Ze willen ook aids en malaria en andere ziekten bestrijden, toegang tot water garanderen voor iedereen en actief meewerken aan een duurzaam leefmilieu. Om die ambitieuze doelstellingen te realiseren, zullen ze werken aan een wereldwijd partnerschap voor ontwikkeling.

² Zie ook artikel over de uitgaven in ditzelfde jaar-rapport en rapporten van CONCORD 2006 en 2007 over aandeel van schulden en andere 'oneigenlijke' uitgaven in de Europese ODA-cijfers.

Tabel 1. Aandeel (in procent) van de verschillende MDG's in de Belgische Officiële ontwikkelingshulp (ODA)

	2003	2004	2005
Strijd tegen de honger – MDG 1	2,9	3,4	10,32
Basisonderwijs – MDG 2	0,7	1,5	7,86
Gendergelijkheid – MDG 3	7,1	12,8	2,95
Werkgelegenheid voor jongeren – MDG8/C16	1,2	1,4	4,07
Andere onderwijsniveaus C3-4-16	4,1	7,4	4,49
Kindersterfte – MDG 4/C5	1,1	1,7	2,21
Gezondheid van de moeders – MDG 5	0,3	0,5	2,59
Ziekten (hiv, enz.) – MDG 6			
Hiv en aids	1,4	3,1	3,42
Malaria			0,91
Andere gezondheidsaspecten	1,8	2,0	4,19
Milieu – MDG 7			
Milieuduurzaamheid – MDG 7	3,3	5,1	4,70
Water en sanering – MDG 7	1,4	1,7	1,92
Huisvesting en krotbestrijding – MDG 7	0,9	1,3	2,10
MDG 8			
Ontwikkeling handelscapaciteiten – MDG 8	0,1	0,1	0,49
Schulden – MDG 8	42,0	14,6	24,05
Communicatie – MDG 8	0,2	1,4	0,32
Subtotaal	68,5	58	76,59
Andere	31,50	42	23,41
Totaal	100	100	100

De Belgische ontwikkelingsadministratie DGOS volgt nauwgezet op hoe België bijdraagt aan de verwezenlijking van de Millenniumdoelstellingen. Jaarlijks legt de minister van Ontwikkelingssamenwerking aan het parlement een uitgebreid rapport voor dat uiteenzet hoe het Belgische beleid probeert bij te dragen aan de realisatie van de MDG's. In het rapport van 2006 wijzen de auteurs erop dat het heel moeilijk is om de impact van de Belgische ontwikkelingssamenwerking precies aan te geven. De landen waar de Belgische ontwikkelingssamenwerking het meest actief is (zoals Burundi, Rwanda en Congo) zijn niet noodzakelijk de beste leerlingen in de MDG-klas. Wel blijkt dat de Belgische samenwerking steeds meer de MDG's als maatstaf neemt voor het uittekenen van het ontwikkelingsbeleid¹.

Opvallend in het voortgangsrapport is de aandacht die de Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft voor de armoedebestrijdingsplannen van het partnerland (*Poverty Reduction Strategy Papers - PRSP*). In een PRSP moet de regering van het partnerland uiteenzetten hoe ze het armoedeprobleem wil aanpakken. In principe moeten die plannen het resultaat zijn van uitgebreid overleg tussen de regering en de civiele samenleving. In de praktijk zijn veel PRSP's documenten op maat van de Wereldbank. De PRSP's vormen wel het belangrijkste kader voor donoren om in samenwerking met de partnerlanden een beleid uit te zetten.

België heeft samen met de Wereldbank een *Belgian Poverty Reduction Partnership*-programma ontwikkeld. Met dit programma steunt België de voorbereiding en uitvoering van de PRSP's in Burundi, Mali, Mozambique, Niger, Rwanda en Congo. Dat België meedoet is positief. Veel middelen worden er echter niet voor uitgetrokken. In de periode 2004-2006 werd hiervoor slechts 6 miljoen euro vrijgemaakt – nog geen 2% van de multilaterale uitgaven.

De administratie voor Ontwikkelingssamenwerking DGOS heeft een poging gedaan om de uitgaven van de Belgische ontwikkelingssamenwerking te hergroeperen in functie van de Millenniumdoelstellingen. Daaruit blijkt dat de strijd tegen de honger (MDG1) met 10,32% van de uitgaven, na schuldkwijtschelding, de hoogste prioriteit krijgt. Schuldkwijtschelding is met 24% de grootste uitgavenpost en wordt gekoppeld aan MDG8 ter bevordering van een wereldwijd partnerschap voor ontwikkeling. In de praktijk is het kwijtschelden van de schulden en de middelen die daarvoor worden uitgetrokken veeleer het gevolg van internationale beslissingen van donoren dan van een bewuste beleidskeuze van de Belgische overheid zelf. De regering heeft de voorbije legislatuur kunnen 'profiteren' van hoge cijfers voor schuldkwijtschelding om de matige uitgaven voor ontwikkeling op te krikken². De bedragen die in de statistieken opduiken, zijn ook veel hoger dan de financiële marge die de partnerlanden door de kwijtschelding krijgen. De echte waarde van de schuld ligt immers veel lager dan de cijfers die donorlanden mogen opgeven (zie artikel over de uitgaven).

Goed Bestuur

Het bereiken van de Millenniumdoelstellingen hangt ook af van de ontwikkelingsdynamiek en de beleidskeuzes van de partnerlanden zelf. Hier speelt het begrip 'goed bestuur' een belangrijke rol: enkel in landen waar goed bestuurd wordt, zijn er volgens donoren kansen. Deze vaststelling is op zich niet problematisch, ware het niet dat de invulling van het begrip goed bestuur grotendeels wordt overgelaten aan de Wereldbank. De bank houdt de internationale gemeenschap aan het handje bij de beoordeling van het bestuur van een land en geeft indirect ook mee richting aan het gevolg dat de donoren daaraan geven. De beoordeling van de kwaliteit van het bestuur is bijvoorbeeld voor veel donoren een belangrijk criterium om budgetsteun te geven. Ook de Europese Commissie kijkt naar de kwaliteit van het bestuur: zij vult haar beleid in aan de hand van *governance profiles* waarin de partnerlanden worden doorgelicht.

Een land als Rwanda, waar de instellingen beter functioneren dan in de buurlanden, krijgt massaal budgetsteun van een aantal donoren zoals het Verenigd Koninkrijk en de Europese Commissie. De donoren stellen zich gemakshalve weinig vragen bij de 'strakheid' van het bestuur van president Kagame, die het niet altijd even nauw neemt met de mensenrechten en de ruimte voor de civiele samenleving nogal beperkt. Andere donoren, ook België, hebben een meer afwachtende houding aangenomen ten aanzien van Rwanda. Terecht, volgens 11.11.11.

11.11.11 is uiteraard ook voorstander van een beter bestuur in de partnerlanden. De organisatie stelt echter vast dat de betekenis die aan het begrip wordt gegeven nogal afhangt van wie het in de mond neemt: voor de ene gaat het over goed functionerende instellingen zodat mensenrechten gerespecteerd worden, voor de andere moet de staat kunnen functioneren ten gunste van het investeringsklimaat. 11.11.11 pleit ervoor dat ontwikkelingslanden zelf meer kunnen aangeven hoe ze goed bestuur invullen en welke speerpunten ze vooropstellen. Goed bestuur mag ook geen voorwaarde zijn die gekoppeld wordt aan het al dan niet samenwerken, het

moet een gemeenschappelijke doelstelling zijn van donoren en partnerlanden, met concrete acties én financiële middelen om vooruitgang te boeken.

Harmonisering en afstemming

De donoren hebben zich ook geëngageerd om meer samen te werken en om hun ontwikkelingsbeleid veel beter af te stemmen op de ontwikkelingsplannen en de procedures in de partnerlanden. Dat beloofden ze in de Verklaring van Rome (2003) en de Verklaring van Parijs (2005) inzake Harmonisering en Afstemming. Ze streven naar meer 'eigenaarschap' van de armoedebestrijdingsplannen bij de partnerlanden. Budgetsteun wordt – terecht – gepropageerd als een manier om het eigenaarschap bij ontwikkelingslanden te verhogen. Bij budgetsteun komen de hulpstromen rechtstreeks terecht in de begroting van het partnerland of in de begroting van een specifiek departement in het partnerland. Projecten verdwijnen naar de achtergrond, althans in de theorie. Donoren moeten hun hulp beter *afstemmen* op de procedures, systemen en strategieën van partnerlanden. Ze moeten ook beter samenwerken om de transactiekosten van de hulp zoveel mogelijk te beperken (*harmonisering*) en om resultaatgericht te werken (*managing for results*). De focus op resultaten is niet geheel zonder gevaar: de kans bestaat dat donoren zich vooral zullen richten op 'succesvolle' sectoren, ongeacht of dat ook de meest relevante zijn. Het kan ook resulteren in het creëren van *Aid Orphans* en *Aid Darlings*: het is niet ondenkbaar dat donoren vooral in zee willen gaan met de landen waar goede resultaten te verwachten zijn. Rwanda is zo'n lievelingetje van donoren, een land als Burundi veel minder.

De donoren en de hulpontvangende landen moeten ten slotte ook gezamenlijk de verantwoordelijkheid opnemen voor betere hulp met betere resultaten (*mutual accountability*). Om dit allemaal op te volgen, hebben de donoren en de partnerlanden indicatoren en doelstellingen afgesproken in de Verklaring van Parijs, 2005. De streefdoelen moeten worden gehaald tegen 2010. Jaarlijks komt er een rapport dat de prestaties van de partnerlanden en

Tabel 2. Hoe scoort België (in procent) op het vlak van harmonisering en afstemming?

Indicatoren Verklaring van Parijs	Omschrijving	Score % (niet gewogen)	Vergelijking met andere donoren		
			Min.	Max.	Gemiddeld
Afstemming op nationale prioriteiten (ind. 3)	Budgetsteun	45%	0%	86%	69%
Gecoördineerde steun (ind. 4)	Gecoördineerde technische bijstand	26%	0%	95%	54%
Gebruik van nationaal Public Finance Management (ind. 5a)	Gebruik PFM/budgetsteun	54%	0%	87%	37%
Gebruik van nationale aanbestedingsregels (ind. 5b)	Nationale Aanbesteding/budgetsteun	54%	0%	100%	40%
Vermijden van parallelle implementatiestructuren (ind. 6)	Aantal PIUs/aantal landen	3,9%	0%	14%	--
Voorspelbare hulp	Geplande versus bestede hulp	34%	0%	88%	64%
Ongebonden hulp	Aandeel gebonden hulp	89%	4%	100%	80%
Gebruik gezamenlijke procedures	Aandeel programmahulp	32%	0%	100%	41%
Gezamenlijke missies	Aandeel versus totaal aantal	26%	0%	100%	24%
Gezamenlijke landenanalyse	Aandeel versus totaal aantal	35%	0%	100%	49%

Bron: gebaseerd op OECD/DAC, survey on aid effectiveness 2006, Statistical Appendices, p. 32

¹ Voor een overzicht van de Verklaring van Parijs, de indicatoren en het eerste rapport, zie www.oecd.org/dac

de donoren bekijkt. In 2006 werd een 'nulmeting' gemaakt aan de hand van gegevens van 2005¹.

Het DAC, het ontwikkelingscomité van de OESO, stelt vast dat er nog wel wat werk aan de winkel is om de streefdoelen te halen. Slechts 17% van de partnerlanden bijvoorbeeld, heeft ontwikkelingsplannen die voldoende concreet en operationeel zijn en voldoende scherp prioriteiten stellen waaraan de donoren zich moeten houden. Tegen 2010 moet dat aandeel groeien tot 75%. Ook op het vlak van de voorspelbaarheid van hulp moet nog veel gebeuren: de donoren moeten correcter aangeven welke budgetten ze effectief zullen (kunnen) besteden in een bepaald jaar, de hulpontvangende landen moeten duidelijker informatie kunnen verschaffen waar die hulp terecht komt in hun begroting.

Uit de DAC-analyse blijkt dat België het vrij goed doet in vergelijking met andere donoren als het gaat om het gezamenlijk organiseren van missies en het gebruik maken van systemen van de partnerlanden inzake beheer van overheidsmiddelen (*Public Finance Management*). De Belgische hulp is ook grotendeels ontbonden, dus niet gekoppeld aan belangen van het Belgische bedrijfsleven. België scoort echter minder goed als het gaat om de voorspelbaarheid van de hulp. Om te meten hoe voorspelbaar de hulp is, keken de analisten naar de verhouding tussen de hulp die beloofd was en wat werkelijk werd uitgegeven en/of gepland voor besteding. Met een score van 34% blijft België ruim onder het gemiddelde van 64% van de andere donoren. Nochtans is net de voorspelbaarheid van hulp een cruciaal element voor partnerlanden om op een ernstige manier een meerjarenplanning te kunnen maken. Dat geldt bij uitstek voor hulpafhankelijke landen als Burundi en Congo.

Het blijft ook nog wachten op het Belgische Actieplan voor de OESO, dat moet uiteenzetten welke inspanningen de Belgische ontwikkelingssamenwerking zal leveren om via harmonisering en afstemming de doeltreffendheid van de hulp te verbeteren. Dat had er vorig jaar al moeten liggen.

3. Het beleid ten aanzien van Centraal-Afrika

Uit het regeerakkoord van 2003:

“Prioriteit voor Centraal-Afrika”

“De regering zal erop toezien dat de kwestie van de plunderingen van de natuurlijke rijkdommen wordt behandeld op alle politieke en diplomatieke fora.”

Gemengde Commissies

De regering zou absolute prioriteit geven aan Centraal-Afrika. Wat dat betreft heeft ze woord gehouden, ook budgettair. Het Belgische buitenlandse beleid heeft het overgangsproces en de voorbereidingen van de verkiezingen in Burundi en Congo volop

gesteund en blijft de situatie op de voet volgen. De Belgische ontwikkelingssamenwerking deed ook haar duit in het zakje. Congo en Rwanda blijven de belangrijkste partnerlanden voor de Belgische samenwerking. Eind 2006 en begin 2007 werden op de valreep gemengde commissies georganiseerd met Rwanda, Burundi en Congo. Dat zijn ontmoetingen tussen de Belgische regering en de regering van het partnerland, waar samenwerkingsovereenkomsten worden onderhandeld en ondertekend.

Het was al van 1993 geleden dat België nog een gemengde commissie met Burundi had gehouden. De Belgische bilaterale samenwerking met Burundi werd in 1994 opgeschort na de moord op de pas verkozen president Ndayaye in oktober 1993 en de burgeroorlog die daarop volgde. De bilaterale samenwerking met Burundi werd pas in 2001 hervat, evenwel zonder een nieuw samenwerkingsprogramma. Het ging voornamelijk om een voortzetting van initiatieven die in 1993 waren stopgezet.

In 2005 werden in Burundi vrije en onafhankelijke verkiezingen gehouden. Hoewel de situatie en de machtsevenwichten in Burundi fragiel blijven, heeft de Belgische ontwikkelingssamenwerking niet geaarzeld om de samenwerking opnieuw te versterken met een nieuw samenwerkingsprogramma voor drie jaar, voor een bedrag van 60 miljoen euro (20 miljoen per jaar). De middelen worden ingezet voor de ondersteuning van goed bestuur, economie en landbouw, gezondheidszorg en onderwijs. 11.11.11 evalueert het samenwerkingsprogramma overwegend positief, hoewel het budget flink wat hoger zou moeten liggen om in Burundi echt een verschil te kunnen maken. Niettemin vindt 11.11.11 het verheugend dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking niet heeft gewacht op andere donoren om een positief signaal te geven aan de Burundese regering.

In Rwanda toonde de Belgische regering zich ambitieuzer. Omdat donoren als de Europese Commissie, het Verenigd Koninkrijk en Nederland sinds enkele jaren meer dan ooit interesse hebben voor Rwanda, verdween België in de periode 200-2004 uit de 'top 5' van belangrijke donoren. België wil nu opnieuw een leidende rol spelen als donor in Rwanda. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen België en Rwanda loopt voor vier jaar, met een budget van 35 miljoen euro per jaar – aanzienlijk meer dus dan in buurland Burundi. Prioritaire sectoren zijn ook hier de gezondheidszorg, plattelandsontwikkeling, onderwijs en goed bestuur. België kiest voorlopig nog niet voor algemene budgetsteun aan Rwanda, maar plant wel sectoriële budgetsteun in de komende jaren. Een terechte keuze volgens 11.11.11. Voor algemene budgetsteun – toch een teken van vertrouwen in de regering – is het te vroeg. Kagame en zijn regering houden het land strak in de hand en dulden weinig tegenspraak of kritische stemmen. Sectoriële budgetsteun in de toekomst moet wel kunnen: die steun biedt aanknopingspunten voor een dialoog met de regering. Daarbij mag

België heikele thema's als mensenrechten en de democratische ruimte niet uit de weg gaan.

Ook in Congo werd in maart 2007 halsoverkop een gemengde commissie georganiseerd. De nieuwe Congolese regering zat nog nauwelijks in het zadel. 11.11.11 juicht ook hier toe dat België zijn nek uitsteekt. Als de vrede stand wil houden, moet de Congolese bevolking snel een concrete verbetering in de levensomstandigheden kunnen ervaren. Er is echter een verschil tussen samenwerken en een gemengde commissie organiseren. De Congolese regering heeft nauwelijks de tijd gekregen om die voor te bereiden en haar prioriteiten te formuleren. De snelheid waarmee België deze commissie heeft belegd, is wellicht meer geïnspireerd door de profileringsdrang van enkele politici in de aanloop naar de Belgische parlementsverkiezingen van 10 juni dan door de verzuchtingen van de Congolese bevolking. Dat blijkt onder meer uit het belang dat werd gehecht aan de deelname van de koning aan de hele onderneming.

Het bedrag dat de komende drie jaar naar bilaterale hulp met Congo gaat, bedraagt 195 miljoen, of jaarlijks 65 miljoen euro. Dat is niet onbeduidend naar Belgische maatstaven, maar onvoldoende om in Congo financieel een rol van betekenis te kunnen spelen. De regering Gizenga becijferde de externe middelen die nodig zijn om Congo er de eerstvolgende jaren een beetje bovenop te helpen. Het gaat om 1,1 miljard euro per jaar. In dat opzicht blijft België met 65 miljoen per jaar natuurlijk een kleine donor. 65 miljoen is ook nog niet het dubbele van wat de Belgische regering jaarlijks in het zoveel kleinere Rwanda zal besteden.

Bij het bepalen van de prioriteiten voor de Belgische steun aan Congo is 11.11.11 het helemaal eens met de keuze om ruime middelen vrij te maken voor steun aan sociale sectoren als de gezondheidssector (44 miljoen euro) en het onderwijs (35 miljoen), voor de aanleg van basisinfrastructuur (38 miljoen) en zeker ook voor goed bestuur (40 miljoen). België vermeldt ook plattelandsontwikkeling als een van de prioriteiten. Toch maakt ons land daar slechts 6,5 miljoen euro gespreid over drie jaar voor vrij. Dat is nauwelijks 3 procent van de totale toegekende steun. 70 procent van de Congolese bevolking leeft nochtans van de landbouw. Kleine boeren en boerinnen vormen de grootste groep van mensen die in Congo met minder dan 1 dollar per dag moeten rondkomen. De landbouwproductie draagt tegelijk voor de helft bij aan het Congolese Bruto Nationaal Inkomen. Congo is een land met een enorm landbouwpotentieel, dankzij de vruchtbare bodem, de natuurlijk geïrrigeerde gronden en een divers klimaat. Slechts 10 procent van de meer dan 80 miljoen hectare potentiële landbouwgrond wordt gebruikt.

Het dossier van de natuurlijke rijkdommen

Minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht heeft het engagement om de plunderingen van de natuurlijke rijkdommen in Congo aan te kaarten, ter harte genomen. Naar aanleiding van zijn rondreis in de regio begin 2007 erkende hij dat de mijncontracten die de voorbije jaren met Congo zijn onderhandeld niet ten goede kwamen aan de Congolese bevolking. Daarmee creëert hij een opening om te pleiten voor een heronderhandeling van die contracten. De Congolese minister van Mijnen speelde hierop in en stelde einde april 2007 in een Ministe-



rieel Besluit een lijst voor van contracten die herbekeken moeten worden. De Gucht speelt ook hier eerste viool, en niet Ontwikkelingssamenwerking. 11.11.11 vindt dat positief, maar pleit ervoor om de analyse van die contracten over te laten aan een onafhankelijke commissie en daar ook gevolgen aan te koppelen. Contracten met te veel onevenwichten en onregelmatigheden moeten volgens 11.11.11 zonder meer verbroken worden.

4. Het beleid ten aanzien van het Midden-Oosten

Uit het regeerakkoord van 2003:

“België zal maximale steun verlenen aan de inspanningen om te komen tot een duurzame vrede in het Midden-Oosten. Die vrede moet stoelen op de creatie van een onafhankelijke Palestijnse staat binnen de internationaal erkende grenzen.”

Als het over Israël en Palestina ging, bleef de Belgische regering de voorbije jaren opvallend stil. België sluit zich aan bij wat Europa beslist. Sinds de verkiezing van Hamas in de Palestijnse regering kiest Europa voor de harde aanpak. De steun van de internationale gemeenschap aan de Palestijnse Autoriteit werd opgeschort, waardoor onder meer 125.000 Palestijnse ambtenaren gedurende negen maanden niet uitbetaald werden. 70% van de Palestijnse bevolking leeft nu in armoede.¹

De Belgische regering pleit in theorie voor een ‘evenwichtige benadering’, waarbij Israël en Palestina op gelijke voet behandeld worden. In de praktijk blijkt echter dat de internationale gemeenschap ongemeen hard uithaalt naar Palestina, maar het niet aandurft om bij Israël de schendingen van het internationaal recht aan te kaarten. De Israëlische regering gaat ongestoord door met het bouwen van een muur in Palestijns gebied. Sinds de verkiezing van Hamas weigert ze bovendien om douanerechten, geïnd op de invoer van goederen naar de Palestijnse gebieden, door te betalen aan de Palestijnse autoriteit. En ze blijft de resoluties van de VN-Veiligheidsraad over de bezetting, het statuut van Jeruzalem, de vluchtelingenkwestie, enzovoort negeren.

11.11.11 dringt aan op een actiever beleid van de Belgische regering ten aanzien van de regio. De

Belgische regering pakt Israël met fluwelen handschoenen aan en laat na om druk uit te oefenen op de Israëlische regering om het internationaal recht na te leven. De Belgische regering en de internationale gemeenschap in haar geheel moeten aandringen op een onmiddellijke en onvoorwaardelijke stopzetting van de bezetting en de kolonisatiepolitiek. Zolang Israël het internationale recht schendt, blijft 11.11.11 met het Actieplatform Palestina pleiten voor de opschorting van het Associatieakkoord tussen de EU en Israël.

In 2007 krijgt België een zitje in de VN-Veiligheidsraad. Dit geeft ons land extra kansen om diplomatieke initiatieven te nemen, zoals het samenroepen van een internationale conferentie voor een regionale oplossing van het conflict.

5. Besluit

Er valt ongetwijfeld nog veel meer te zeggen over vier jaar Verhofstadt II en drie jaar Armand De Decker als minister van Ontwikkelingssamenwerking. Het staat vast dat minister De Decker niet echt een zwaargewicht is geweest in de regering. Hij heeft zijn budget gewillig ter beschikking gesteld van Buitenlandse Zaken en andere departementen zoals Defensie. Stijgingen in zijn budget waren veeleer schijn, gebaseerd op schuldkiwitschelding en ‘oneigenlijke uitgaven’.

Ook zijn openheid naar de civiele samenleving in België was heel beperkt. De meest intense contacten kwamen er toen hij uithaalde – met een rechtszaak nota bene – naar onze Franstalige zusterorganisatie CNCD, om de inhoud van hun campagnefilmje te betwisten. De minister stapte wel mee in de bijzondere aandacht die deze regering aan de dag legde voor Centraal-Afrika, met drie gemengde commissies aan het einde van de legislatuur als kroon op het werk. Het beleid omtrent het Midden-Oosten liet hij volledig over aan zijn collega van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht.

11.11.11 trekt in 2007 opnieuw naar de verkiezingen met één centrale eis: een minister van Ontwikkelingssamenwerking, maar nu één met echt geld in zijn portefeuille en de autonomie om dat geld goed te besteden.

Han Verleyen

¹ Zie www.actieplatformpalestina.be

Klimaat



Op 6 april 2007 werd in Brussel het tweede deel van het vierde evaluatierapport van het IPCC (International Panel on Climate Change) voorgesteld. Zoals veel andere studies geeft dit rapport aan dat de gevolgen van de klimaatverandering voornamelijk op de schouders van het Zuiden zullen terechtkomen. Het aantal mensen dat te kampen heeft met watertekort zal nog aanzienlijk toenemen, in dorre en tropische gebieden zal de landbouwproductie afnemen, waardoor de kans op hongersnood groeit en de klimaatverandering zal de gezondheid van miljoenen mensen in gevaar brengen. Deze gevolgen zullen vooral voelbaar zijn in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en de kleine eilandstaten. Net die ontwikkelingslanden hebben onvoldoende middelen en capaciteit om deze gevolgen op te vangen. Het is daarom uiterst belangrijk dat het huidige ontwikkelingsbeleid snel aandacht besteedt aan de impact van de klimaatverandering op de ontwikkeling in het Zuiden.

Internationale verplichtingen

In België valt die aandacht voorlopig dik tegen. Er is vandaag geen expliciet beleid uitgewerkt om het klimaatthema op te nemen in de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Nochtans heeft de regering de afgelopen jaren diverse internationale engagementen opgenomen om zich in haar ontwikkelingsbeleid meer toe te spitsen op het onderwerp. Zo heeft zij in 1992 het Internationale Klimaatverdrag ondertekend, dat expliciet vermeldt dat “alle ondertekenaars de verplichting op zich nemen om de ontwikkelingslanden, die bijzonder kwetsbaar zijn voor de gevolgen van de klimaatverandering, bij te staan in de dekking van de kosten van de aanpassing aan deze gevolgen”. Dit engagement werd onder andere geconcretiseerd in de Verklaring van Bonn tijdens de zesde Klimaatconferentie in 2001. De Belgische regering ondertekende die verklaring, net als de 15 overige toenmalige EU-lidstaten en enkele andere industrielanden. Daarmee engageerden zij zich er toe om tijdens de periode 2005-2008 jaarlijks 410 miljard dollar vrij te maken voor klimaatgerelateerde projecten¹. Voor België betekent dit concreet dat ons land jaarlijks 12 miljoen dollar moet uittrekken voor dergelijke projecten. In 2007 wordt er een evaluatie gemaakt van het naleven van de Verklaring van Bonn. Voorlopig beschikken we enkel over de cijfers voor de jaren 2001-2005 (de cijfers voor 2006 worden eind mei vrijgegeven, jammer genoeg kort na de druk van dit jaarrapport).

Zoeken naar middelen

Onze beleidsverantwoordelijken voor ontwikkelingssamenwerking hebben tot dusver bijzonder

weinig moeite gedaan om dit engagement naar de geest in te vullen bij de opmaak van hun begroting en planning. De rapporteringsverplichting in die verdrag wordt herleid tot een administratieve oefening waarbij in de *business as usual* samenwerking op zoek gegaan wordt naar 12 miljoen dollar. De Belgische overheid heeft aan de hand van richtlijnen van de OESO en richtlijnen die voortvloeien uit de drie Rio Conventies rond biodiversiteit, verwoestijning en klimaatverandering (Rio markers) geprobeerd om het ontwikkelingsbudget te screenen. Zo wil ze in de bestaande projecten die projecten identificeren die als klimaatrelevant aangeduid kunnen worden. De belangrijkste bilaterale programma's die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met klimaatverandering zijn de programma's en projecten die betrekking hebben op de sectoren bosbouw, landbouw, water, energie, milieubescherming en geïntegreerde ontwikkeling. Hierbij komen vooral projecten in aanmerking in verband met waterbevoorrading en waterzuivering, maar ook projecten voor afvalverwerking in stedelijke milieus, de strijd tegen de verwoestijning van aride en droge subhumide gebieden en het duurzame behoud van de biodiversiteit.

Uit de cijfers van 2005 blijkt dat er ten opzichte van 2001 ongeveer 12 miljoen dollar naar klimaatgerelateerde projecten is gegaan en dat België zijn belofte dus nakomt. Maar we kunnen wel heel grote vraagtekens plaatsen bij deze administratieve oefening. Zo blijft het bij het gebruik van de internationale *markers* zeer moeilijk om een onderscheid te maken tussen acties op het vlak van klimaatveran-

¹ In aanmerking hiervoor komen bijdragen voor klimaatgerelateerde projecten van de Global Environmental Facility (GEF), bilaterale en multilaterale bijdragen bovenop het huidige niveau, bijdragen voor de drie GEF-fondsen (Adaptation Fund, Least Developed Countries Fund, Special Climate Change Fund) en de bijdragen via Clean Development Mechanisms aan het Adaptation Fund.

dering en acties op het vlak van onder andere biodiversiteit en woestijnvorming. Vaak is dit nattevinkwerk, dat afhangt van het inschattingsvermogen van de persoon die deze oefening moet maken.

Voorlopig valt er geen beleid te bespeuren dat bedoeld is om klimaat op een systematische manier te integreren in de 'traditionele' ontwikkelingssamenwerking of om specifieke klimaatprojecten en -programma's op te zetten. In 2005 heeft België zijn belofte van 12 miljoen dollar gehaald, weliswaar met de bovenstaande kanttekeningen. Voor 2006 vrezen we dat ons land de belofte van Bonn niet zal kunnen nakomen. Zo is bijvoorbeeld het budget voor landbouw verder gedaald, hoewel precies landbouwprojecten vaak een klimaatgerelateerd element bevatten. Bovendien blijkt dat België niet bijdraagt aan nieuwe fondsen die zijn opgericht om de ontwikkelingslanden te ondersteunen bij het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering, zoals het Special Climate Change Fund en het Least Developed Countries Fund, hoewel de Belgische regering de oprichting van deze fondsen mee heeft onderhandeld.

Vermindering CO₂-uitstoot noodzakelijk

De ontwikkelingslanden zijn natuurlijk het meest gebaat bij een drastische vermindering van de wereldwijde CO₂-uitstoot. Anders is het dweilen met

de kraan open. Wij vragen dan ook dat de Belgische regering minstens haar internationale engagementen zou nakomen, al vinden wij dat zij ook veel verder moet durven gaan dan de engagementen uit het Kyotoprotocol. Intussen moeten de gevolgen, die vandaag al voelbaar zijn in het Zuiden, worden opgevangen. En hier ligt een belangrijke rol voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking. De problematiek van de aanpassing aan de klimaatverandering moet worden geïntegreerd in de strategieën en programma's van de Belgische samenwerking. Enerzijds moeten 'traditionele' projecten zoveel mogelijk 'klimaatbestendig' worden gemaakt. Anderzijds moeten er specifieke klimaatprojecten geïdentificeerd en opgezet worden. Daarnaast er moet ook aandacht zijn voor capaciteitsopbouw in het Zuiden en technologieoverdracht in verband met het verminderen van de CO₂-uitstoot. Hiervoor is er in de eerste plaats dringend nood aan capaciteitsopbouw binnen de administratie en het kabinet ontwikkelingssamenwerking in verband met de ondersteuning van ontwikkelingslanden bij het verminderen van hun CO₂-uitstoot en het opvangen van de gevolgen die vandaag al voelbaar zijn.

Els Hertogen





Vlaamse ontwikkelingssamenwerking Slecht omkaderd

De Vlaamse officiële ontwikkelingshulp (ODA) steeg in 2006 met ongeveer twee miljoen euro. Iets meer dan de helft van die stijging komt op rekening van het departement Ontwikkelingssamenwerking. De andere departementen zijn nog altijd goed voor 56 procent van de Vlaamse samenwerking met het Zuiden. Coherentie moet dus hoog op de agenda blijven staan. Andere belangrijke items in 2006 waren de discussie over nieuwe partnerland(en) en het kaderdecreet dat momenteel besproken wordt in het parlement.

De bijkomende middelen die Vlaams minister van Buitenlands Beleid (en Ontwikkelingssamenwerking) Geert Bourgeois (NV-A) in de wacht sleepte, zorgden voor een hernieuwde discussie over de partnerlanden. Parlementsleden van Spirit en CD&V kaartten al eerder de afwezigheid van Vlaanderen in Congo aan. Ze pleitten ervoor dat Vlaanderen zou kiezen voor landen waarmee het een sterke historische band heeft; dat die landen Franstalig zijn, mag geen reden vormen om ze over te laten aan de federale of Waalse samenwerking. Vóór zijn bezoek aan Congo in maart van dit jaar kondigde minister-president Leterme (CD&V) zelfs aan dat het een vergissing was om Congo niet op te nemen en riep hij zijn collega-ministers op om vanuit hun bevoegdheden naar Congo te trekken. Zelf gaat hij alvast een aantal landbouwprojecten financieren.

Geert Bourgeois geeft de voorkeur aan zuidelijk Afrika. Over het uitgangspunt van die keuze (de taalkundige band met Zuid-Afrika) kun je heel wat vragen stellen, al is het wel interessant om in één aaneensluitende regio te werken. Opvallend is wel dat de minister met Malawi in 2006 een nieuw partnerland koos waarmee werkelijk geen enkele historische band bestaat. Daarmee legde Bourgeois de criteria voor partnerkeuze uit het voorstel van kaderdecreet voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking al half naast zich neer voor het decreet is goedgekeurd. Misschien zijn een band met het land, goed bestuur en graad van armoede ook niet de juiste criteria, maar dan zou de minister beter onmiddellijk een alternatief zoeken waaraan hij zich in de toekomst ook kan houden.

In 2007 een kaderdecreet?

Ondanks het feit dat CD&V en sp.a veel kritiek hadden op het voorontwerp van het kaderdecreet voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, keurden ze het in juni 2006 toch goed – een politiek compromis... De afspraak was wel dat het parlement nog het een en ander kon wijzigen. Begin 2007 begon de bespreking met een hoorzitting in het Vlaams Parlement. De meeste sprekers waren het erover eens dat het decreet te weinig concentratie en specialisatie garandeert. Ook werd op verschillende leemtes gewezen: gebrek aan aandacht voor samenwerking met andere niveaus, aan criteria voor noodhulp, indirecte samenwerking en multilaterale samenwerking. Ook het proces van donorcoördinatie binnen de OESO – een hot item op internationaal niveau – kwam aan bod. De OESO stelt vragen bij het feit dat elk land een aparte beleidsdialoog wil voeren met een ontvangend land en afzonderlijke programma's, projecten en rapportering opzet. Daarom probeert men donoren aan te zetten tot het ontwikkelen van gezamenlijke instrumenten zoals strategienota's of evaluatiemechanismen. De Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking eist goed bestuur van zijn partnerlanden, maar als donor ondermijnt Vlaanderen juist dat goede bestuur als het niet kiest voor een verregaande harmonisatie, stelde Robrecht Renard van de Universiteit Antwerpen. Het is duidelijk dat het kaderdecreet geen antwoord biedt op deze uitdaging voor de toekomst.

Het kaderdecreet is er nog altijd niet bij het schrijven van dit rapport. De discussie daarover zit naar verluidt opnieuw muurvast.

Overzicht ODA cijfers van de Vlaamse overheid

	2005	2006
Ontwikkelingssamenwerking		
Directe bilaterale samenwerking	7.812.902,84	8.792.662
Zuid-afrika	3.318.759,22	4.750.929,00
Marokko	428.352,92	456.928,00
Mozambique	4.033.368,69	2.764.805,00
Malawi	750.000,00	
Chili	22.497,01	0,00
Burkina faso	925	0,00
Colombia	70.000,00	
Wisselkoersverschil		
Indirecte samenwerking	1.511.533,88	2.378.409
Ontwikkelingseducatie	1.300.800,95	1.246.820,00
Convenants met de gemeenten	210.732,93	733.589,00
Waarborgverlening	0,00	398.000
Multilaterale samenwerking	790.000	150.000
Overige initiatieven	761.049,77	1.171.830
Ex-change	87.500	166.410
Akkoorden social profit	673.549,77	655.420
Vvob	350.000	
Externe expertise	1.130.783,65	160.850
Werkings- en loonkosten	611.936,80	1.233.598
Dep. Int. Vlaanderen	611.936,80	245.275
Vais	988.323	
Totaal uitgaven ontwikkelingssamenwerking:	12.618.206,94	13.887.349
Andere departementen		
Directe bilaterale samenwerking	2.397.679,88	3.287.538
Buitenlandse aangelegenheden	892.696,10	855.030
Andere departementen	1.504.983,78	2.432.508,00
Multilaterale samenwerking	2.587.680,00	1.989.000
Noodhulp	1.686.594,92	1.531.396
Onderwijs en onderzoek	10.801.264,50	11.347.702
Structurele bijdrages vlaamse studiecentra	10.526.000	10.696.000,00
Studiebeurzen buitenlands beleid	183.370	200.020,00
Studiebeurzen onderwijs	91.894,50	172.682,00
Studiebeurzen andere departementen	279.000,00	
Overige initiatieven: ex-change	30.000,00	
Totaal andere departementen	17.503.219,30	18.155.636
Totaal ODA	30.121.426,24	32.042.985

Landbouw in Congo, aids in Mozambique, Onderwijs in India

Ook coherentie blijft een leemte in het kaderdecreet en in het huidige beleid. De verschillende departementen besteden ruim 18 miljoen euro aan ontwikkelingssamenwerking. 3,3 miljoen daarvan gaat naar bilaterale samenwerking in een twintigtal landen. Daarnaast hebben Vlaamse beslissingen op het vlak van handel of milieu ook gevolgen voor het Zuiden. Minister Vandenbroucke wil in India dan weer investeren in onderwijs. In plaats van alle ministers op te roepen om afzonderlijke projecten te realiseren in Congo of elders, zou de minister-president hen beter aanmanen om regelmatig overleg te plegen. Als verschillende ministers willen uitpakken met hun hulp aan het Zuiden, moeten ze ook bereid zijn om die gecoördineerd en efficiënt aan te wenden.

Conclusie

De Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking heeft de voorbije jaren enkele stappen vooruit gezet, door bijkomende middelen vrij te maken en de middelen beter te concentreren binnen Zuid-Afrika en Mozambique. Maar de minister lijkt niet bereid tot de volgende stap: een modern kaderdecreet dat de rol van een kleine donor nog sterker uitstippelt en afbakent. De vraag is of het Vlaams Parlement hiertoe nog een impuls kan geven. Ook op de coherentie van het beleid blijft heel wat aan te merken.

Karen De Pooter

Het Europese Parlement wint

In 2006 werd de politieke strijd gewonnen door het Europese Parlement. Deze Europese instelling slaagde er meermaals in om de twee andere instellingen – de Raad en de Europese Commissie – te dwingen om meer transparante informatie te geven over de Europese hulpbudgetten en de belangrijkste politieke debatten mee te sturen. Concreet werd met de steun van Europese middenveldorganisaties succesvol ingebroken in de besluitvorming – achter gesloten deuren – over het Europese ontwikkelingsinstrument en het Europese ontwikkelingsbudget. Het verhaal leest als een ware thriller. 11.11.11 volgde het van nabij.

Poging om ontwikkelingsmiddelen te gebruiken voor andere doeleinden afgeblokt

In 2005 speelde Europa – en de Europese Commissie – nog een belangrijke rol in de internationale ontwikkelingsagenda: op de G8-bijeenkomst in juli 2005 en op de VN-top over de Millenniumdoelstellingen in september waren de Europese beloftes niet van de poes. 2006 zou dan ook een belangrijk jaar worden om te meten of die beloftes werden omgezet in concrete resultaten. Al snel kwam er een eerste kras op het mooie ontwikkelingsplaatje.

Voor het financiële kader voor de periode 2008-2013 lanceerde de Europese Commissie een voorstel om te komen tot een instrument voor ontwikkelingssamenwerking en economische samenwerking. De juridische basis voor dit instrument vormde – aldus de Commissie – artikel 179 en 189 van het Verdrag van de Europese Unie (VEU). Wie het voorstel grondig analyseerde, stelde vrij vlug vast dat het de Europese Commissie er met name om te doen was om ontwikkelingsmiddelen op een flexibele manier te kunnen inzetten voor andere doeleinden (financiering van congressen of handelsmissies, migratiegerelateerde kosten, ...) en ook om middelen te kunnen verschuiven naar andere regio's (Japan, VS, Canada) dan de ontwikkelingslanden in Azië en Latijns-Amerika. Tegelijk was de inspraak en goedkeuring door het Europese Parlement achterwege gelaten. Na een intensieve campagne en lobbystrategie van Europese ngo's (waaronder 11.11.11) werd deze pogingen een halt toegeroepen. Na meer dan een jaar vergaderen, brieven schrijven en intensief overleg en onderhandelen haalde het Europese Parlement zijn slag thuis en moesten de Europese Commissie en de Raad hun huiswerk opnieuw maken.

Nu ligt er een financieel kader vast voor de periode 2008-2013 – het Ontwikkelingsinstrument genoemd. Dat instrument bevat een budget van ongeveer 15 miljard € (voor vijf jaar) en geeft duidelijke richtlijnen waaraan die middelen kunnen worden besteed (alleen wat afgesproken is binnen het Ontwikkelingscomité DAC van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling OESO). Het instrument kan enkel worden gebruikt voor ontwikkelingslanden (uit Azië en Latijns-Amerika) en moet in zijn geheel de armoedebestrijding nastreven. *Last but not least* is bepaald dat

het Europese Parlement betrokken moet zijn bij de opmaak van en de controle op de planning (via landenstrategienota's) en de controle op de fondsen.

Het Europese Ontwikkelingsfonds ontsnapt (nog) aan democratische controle

Anders is het gesteld met het Europese Ontwikkelingsfonds. Over de enveloppe van dat fonds (tevens voor de periode 2008-2013) van ongeveer 22,7 miljard € heeft het Europese Parlement nog geen zeggenschap. Geen controle. Geen transparantie. De middelen die worden verdeeld over nationale enveloppen (per land), regionale enveloppen en middelen die voor de ACP¹-landen als geheel kunnen worden gebruikt, ontsnappen volledig aan de politieke controle. En wie geen controle of zeggenschap heeft over de middelen, dreigt vleugellam te worden gemaakt in de belangrijkste politieke debatten. Vandaar dat het Europese Parlement pas meespeelt in debatten over de nieuwe initiatieven in verband met goed bestuur, de privatisering van water of de nieuwe voorstellen over infrastructuur en wegenbouw als de Commissie dat toelaat. Wie geen controle heeft over de middelen, heeft weinig hefbomen om de uitvoering van de wilde plannen van Europese Commissarissen mee te besturen.

Het budget van 22,7 miljard € – beheerd door Europees Commissaris Louis Michel – wordt dan ook te pas en te onpas van stal gehaald om nieuwe politieke initiatieven aan te kondigen: 3 miljard voor goed bestuur, 1,7 miljard voor onderwijsprojecten. Nergens bestaat er duidelijkheid waarvoor die enveloppe in de toekomst effectief zal worden gebruikt. Evenmin weten we of de middelen de partnerlanden echt gaan versterken, hoeveel er naar budgetsteun zal gaan en welke middelen worden gereserveerd voor onderwijs en gezondheidszorg.

Met de winst rond het ontwikkelingsinstrument in het achterhoofd kan het Europese Parlement dan ook in 2007 meer controle eisen over het budget voor de ACP-landen. Een democratisch proces waar ontwikkelingssamenwerking alleen maar beter van kan worden.

Rein Antonissen

¹ ACP-landen zijn de landen in Afrika, de Cariben en de Pacific waarmee de Europese Commissie samenwerkt in het kader van het akkoord van Cotonou.

11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT

Studiedienst 11.11.11
Vlasfabriekstraat 11
1060 Brussel
02 536 11 50

www.11.be